

V Київська відкрита олімпіада з лінгвістики
10—11 березня 2018 р.

Розв'язки задач особистого туру

Маорі (молодші та старші класи)

Схема речень:

<i>Іменник прикметник.</i>	Не прикметник te іменник.
<i>Іменник дуже прикметник.</i>	Tino прикметник te іменник.
<i>Іменник не прикметник.</i>	Eehara te іменник i te прикметник.

Словник:

Іменники	
hooiho	кінь
kaakaа	папуга
kaipuke	корабель
maahita	учитель
whare	будинок

Прикметники	
aataahua	красивий
pai	хороший
taimaha	важкий
wehi	страшний
whero	червоний

Відповіді:

7 **He pai te hooiho.**
Кінь хороший.

8 **Tino taimaha te kaakaа.**
Папуга дуже важкий.

9 **Eehara te kaipuke i te aataahua.**
Корабель не красивий.

10 Будинок червоний.
He whero te whare.

11 Учитель не важкий.
Eehara te maahita i te taimaha.

12 Корабель дуже страшний.
Tino wehi te kaipuke.

Назви країн (молодші класи)

Слова розподіляються на групи залежно від того, яким чином із них слід утворювати назви представників (чоловічої статі) відповідних країн:

1. У першій групі беремо сам корінь назви країни: *Хорватія* — *хорват*, *Монголія* — *монгол*, *Румунія* — *румун*, *Чехія* — *чех*.
2. У другій групі до кореня додаємо суфікс *-ець*: *Японія* — *японець*, *Ірландія* — *ірландець*, *Португалія* — *португалець*, *Україна* — *українець*.
3. У третій групі до кореня додаємо *-янин*, *-тянин*: *Єгипет* — *египтянин*, *Ізраїль* — *ізраїльтянин*, *Росія* — *росіянин*.

Для таких країн, як *Австралія*, *Китай*, *Корея* й *Чилі*, які можна віднести до другої групи, додаємо суфікс *-ець* замість *-ець*, оскільки остання літера кореня є голосною або напівголосною *й*.

У російському варіанті задачі для всіх слів третьої групи додаємо *-ець*, але у випадку таких країн, як *Австралія*, *Китай*, *Корея* й *Чилі*, цей суфікс стоїть безпосередньо після голосної та, відповідно, не пом'якшує попередній приголосний, а вимовляється зі звуком *й*.

Іменники (старші класи)

Іменники розподіляються на групи залежно від того, на який склад падає у них наголос і чи змінюється місце наголосу під час відмінювання:

1. У словах першої групи наголос падає на перший склад і ніколи не міняє свого місця: *ка́ша — ка́шу — ка́ші, ві́ра — ві́ру — ві́ри, ла́па — ла́пу — ла́пи, му́за — му́зу — му́зи, ра́ма — ра́му — ра́ми, фо́ра — фо́ру — фо́ри, щу́ка — щу́ку — щу́ки.*
2. У словах другої групи наголос падає на другий склад і переходить на перший склад лише у формах множини: *коза́ — козу́ — ко́зи, діра́ — діру́ — ді́ри, пила́ — пилу́ — пі́ли, роса́ — росу́ — ро́си, руда́ — руду́ — ру́ди, сова́ — сову́ — со́ви.*
3. У словах третьої групи наголос падає на другий склад, але переходить на перший склад у формі знахідного відмінка однини (як і в деяких формах множини): *душа́ — ду́шу — ду́ші, вода́ — во́ду — во́ди, гора́ — го́ру — го́ри, нога́ — но́гу — но́ги, пора́ — по́ру — по́ри, рука́ — ру́ку — ру́ки.*

Слова третьої групи додатково діляться на ті, в давальному, орудному та місцевому відмінку множини яких наголос падає на перший склад (*душа, вода, гора, пора* в українській та *душа* й *вода* в російській), і ті, що в цих відмінках мають наголос на другому складі (*нога* й *рука* в українській та *гора, нога, пора, рука* в російській).

Гуаймі (молодші класи)

Порядок слів у назвах тварин: вид — стать — число (якщо множина).

Вид	
chibo	козел/коза
kwi	півень/курка
nibi	бик/корова

Стать	
more	самка
nidan	самець

Число	
—	однина
krati	множина

Назви людей:

Прості	
brare	чоловік
merire	жінка
ngobo	син
ngongo	донька
slota	дитина

Складені	
slota brare	хлопець (дитина-чоловік)
slota merire	дівчина (дитина-жінка)

Множина позначається додаванням закінчення **-tre** до простої назви людини.

Відповіді:

Завдання 1	
nibi nidan krati	бики
slota brare	хлопець
meriretre	жінки
ngongo	донька
kwi nidan	півень
chibo nidan	козел
slota	дитина
kwi more	курка
ngobotre	сини
kwi more krati	курки
brare	чоловік
nibi nidan	бик

Завдання 2	
ngobo	син
slota merire	дівчина
nibi more	корова
kwi nidan krati	півні

Завдання 3	
slotatre	діти
merire	жінка
chibo more krati	кози

Нутка (старші класи)

Нижче наведено словник іменників з основної частини задачі та суфіксів; деякі суфікси можуть додатково спричиняти подовження першого складу всього слова.

Іменник	Значення
ćeʔidiwa	рак
mañu:	риба
mu:stati	лук
siʔa	хвіст
ti:ʔa:	наживка
ʔuspaʔu	шлунок
ʔuʔi	ліки

Суфікс	Довгий 1-й склад	Значення
anim	<i>так</i>	отримати
a:ta	—	на
ayi	—	дати
inyuʔ	—	шукати
i:tʔap	—	принести в подарунок
uwa	<i>так</i>	із

На збігу двох голосних залишається лише одна «сильніша»: $u > i > a$. Ця голосна довга тоді й лише тоді, коли хоча б одна з двох початкових голосних була довгою. Однак у складах після другого ця довгота втрачається.

Відповіді до завдання 1 містяться у словнику. Завдання 2:

18	ʔuspaʔuta	на шлунку
19	mu:statuwa	з луком
20	si:ʔuwa	із хвостом
21	ʔuʔi:ta	на ліках
22	ʔuʔiyi	дати ліки
23	ćeʔidiwanim	отримати рака
24	mañu:tʔap	принести рибу в подарунок
25	ti:ʔi:nyuʔ	шукати наживку

Завдання 3:

- Слово *качка* записується як **ku:xu**, бо перший склад слова не міг стати довгим після приєднання суфікса (суфікс **inyuʔ** не подовжує перший склад); останній склад не міг бути довгим, оскільки тоді б довгим цей склад виявився і в результуючому слові; остання голосна не могла бути відмінною від *u*, бо тоді в результуючому слові вона перетворилася б на *i*.
- Слово *акула* записується як **yaʔa:**, оскільки перший склад слова не міг бути довгим (тоді б він залишився довгим і в результуючому слові), друга голосна слова не могла бути короткою (суфікс **ayi** з короткою першою голосною не міг її подовжити) і не могла відрізнитися від *a*, бо тоді відмінною від *a* була б *i* голосна в другому складі результуючого слова.

Китайська мова (старші класи)

Словник окремих ієрогліфів:

Ієрогліф	Значення
鼠	гризун
狸	енот
冻	желе
马	кінь
肉	м'ясо
河	річка
松	сосна
袋	сумка
果	фрукт

У складених поняттях основним словом є правий ієрогліф, ліворуч від нього йде ієрогліф-означення. Словник складених понять:

Поняття	Дослівно	Переклад
松鼠	сосновий гризун	білка
河狸	річковий енот	бобер
河马	річковий кінь	гіпопотам
果冻	фруктове желе	желе
袋鼠	сумчастий гризун	кенгуру
果肉	фруктове м'ясо	м'якоть
肉冻	м'ясне желе	холодець
松果	сосновий фрукт	шишка

Відповіді до завдань 1 і 2 містяться в таблицях вище.

Відповідь до завдання 3: ἵπλος — кінь, ποταμός — річка. Українське слово *гіпопотам* запозичене через латинську з грецької мови (ἵπποπόταμος). І в китайській, і в грецькій мові цю тварину називають «річковим конем». Щоб дізнатись, яке зі слів ἵπλος та ποταμός означає річку, а яке — коня, можна пригадати інші українські слова, запозичені з грецької: наприклад, *іподром* (стадіон для коней) та *Месопотамія* (буквально: Межиріччя).

Чабу (молодші та старші класи)

Числівники у мові чабу творяться таким чином:

Число	Назва
1	in̄ki, ink
2	bab
$2 + a, 1 \leq a \leq 2$	bab eku A
5	efi t̄sumt̄sum
$5 + a, 1 \leq a \leq 4$	efi t̄sumt̄sum eku A
10	bab ef
$10 + a, 1 \leq a \leq 9$	bab ef eku A
$20a, a \geq 1$	A ufe kor
$20a + b, a \geq 1, 1 \leq b \leq 19$	A ufe kor eku B

У таблиці літери A та B позначають назви чисел a та b відповідно. Коли одиниця стоїть після знака додавання, її записують як **in̄ki**. Коли одиниця стоїть перед знаком множення, її записують як **ink**.

Подаємо назви всіх дільників числа **bab eku in̄ki ufe kor** = 60, крім уже наведених і самого цього числа:

Число	Назва
3	bab eku in̄ki
4	bab eku bab
6	efi t̄sumt̄sum eku in̄ki
12	bab ef eku bab
15	bab ef eku efi t̄sumt̄sum
20	ink ufe kor
30	ink ufe kor eku bab ef